

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α. Φροντιστήριο της Τραπεζούντας**
- β. Σύνταγμα 1927**
- γ. Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (Ε.Α.Π.)**

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιο σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

- 1.** Η αναγκαστική μετανάστευση των Ελλήνων της Ρουμανίας στην Ελλάδα το 1906 ήταν συνέπεια των βιαιοπραγιών των Ρουμάνων, εξαιτίας του ανταγωνισμού Ελλάδας – Ρουμανίας για επικράτηση στην υπό οθωμανική κυριαρχία Μακεδονία.
- 2.** Στην Ευρώπη πρωτεργάτης του ποντιακού αγώνα για τη δημιουργία μιας αυτόνομης ποντιακής δημοκρατίας ήταν ο Κ. Κωνσταντινίδης.
- 3.** Το ρωσικό κόμμα επιζητούσε το αυτοκέφαλο της ελληνικής Εκκλησίας.
- 4.** Η διεύρυνση του ελληνικού κράτους με τη Θεσσαλία και την Άρτα (1864) και με τα Επτάνησα (1881) έφερε στο προσκήνιο το ζήτημα τη μεγάλης ιδιοκτησίας.
- 5.** Εκτός από το σιδηροδρομικό δίκτυο, το μεγαλύτερο τεχνικό έργο που κατασκευάστηκε, στην Ελλάδα, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ήταν η διώρυγα της Κορίνθου.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιοι παράγοντες επέτρεψαν την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Ποιο συνταγματικό κενό σχετικά με το σχηματισμό κυβέρνησης εκμεταλλεύονταν ο βασιλιάς Γεώργιος Α' με συνέπεια την πρόκληση πολιτικής αστάθειας στη χώρα; (**Μονάδες 3**) Με ποια ρύθμιση επιχειρήθηκε η επίλυση του προβλήματος και ποιες υπήρξαν οι συνέπειές της στο κοινοβουλευτικό σύστημα; (**Μονάδες 10**)

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αφού λάβετε υπόψη σας τα στοιχεία των παρακάτω κειμένων και σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε και να εξηγήσετε **α)** τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων έναντι του κινήματος του Θερίσου, πριν οργανωθεί στο Θέρισο η «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης». **(Μονάδες 11)** **β)** τους λόγους της μεταστροφής των Μεγάλων Δυνάμεων έναντι του κινήματος του Θερίσου και της αναζήτησης πολιτικής λύσης μέσω της διπλωματίας, καθώς και τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων μέχρι και το καλοκαίρι του 1905 **(Μονάδες 14)**.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

Η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στη νέα κατάσταση δεν υπήρξε αρχικά ενιαία, δεδομένου ότι οι εξελίξεις στο διεθνές σκηνικό βάρθαιναν ολοένα και περισσότερο τις αντιθέσεις εντός του άλλοτε «ευρωπαϊκού κονσέρτου»¹, καθώς η ανθρωπότητα βάδιζε αργά αλλά σταθερά προς την πρώτη παγκόσμια σύρραξη του 20ου αιώνα. Υπήρξε τελικά μεταξύ τους ένας κοινός παρονομαστής, που συνίστατο στη διαπίστωση ότι ο βασικός λόγος της επιλογής του Ύπατου Αρμοστή, ως ενός προσώπου ευρείας λαϊκής αποδοχής, που θα λειτουργούσε σαν «κυματοθραύστης», προκειμένου να διατηρηθεί το status quo², είχε πλέον εκλείψει. Από τη στιγμή που εδραιώθηκε αυτή η πεποίθηση, οι ημέρες παραμονής του Γεωργίου στην Ύπατη Αρμοστεία ήταν μετρημένες. Οι απευθείας επαφές των προξένων με τους επαναστάτες, που αρχικά είχαν αντιμετωπιστεί ως «ένοπλες συμμορίες» και η ουσιαστική αποδοχή του αιτήματος να συσταθεί ειδική εξεταστική επιτροπή προκειμένου να προτείνει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, σηματοδότησαν την ουσιαστική αυτή στροφή της ευρωπαϊκής πολιτικής.

Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, 1770-2000, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τόμος 5ος, σελ. 340

Κείμενο Β

Η αντιγνωμία γύρω από τον καθορισμό των μέσων και των μεθόδων για την καταστολή του κινήματος [του Θερίσου], η ανεπάρκεια των διεθνών στρατευμάτων σε αριθμό ανδρών- 1800 αρχικά, 3000 αργότερα, μετά την άφιξη των ενισχύσεων- και σε πολεμικά μέσα, αλλά και η διστακτικότητα των κυβερνήσεων του Λονδίνου, της Ρώμης και των Παρισίων να λάβουν μέτρα ικανά να προκαλέσουν αιματοχυσία και να εξεγείρουν την κοινή γνώμη, αποτέλεσαν βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες στην ανάληψη αποτελεσματικών στρατιωτικών επιχειρήσεων εναντίον των επαναστατών.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1977, τόμος ΙΔ', σελ. 213

¹ Το Κονσέρτο της Ευρώπης ήταν μια ομάδα ευρωπαϊκών χωρών που συνεργάστηκαν και συμφώνησαν σε πολιτικές για τη διατήρηση μιας σταθερής ισορροπίας ισχύος, η οποία περιελάμβανε συμμαχίες μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων το 1814 και το 1914. Οι χώρες μέλη ήταν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστρία, η Ρωσία, η Γαλλία (από το 1815), η Πρωσία (Γερμανία από το 1871) και η Ιταλία (από το 1871). Ξεκίνησε ως τετραπλή συμμαχία. Αφού ο Ναπολέων, κυβερνήτης της Γαλλίας, έπαψε να βρίσκεται στην εξουσία, η Γαλλία προσχώρησε στο Κονσέρτο της Ευρώπης. Η σημασία της μειώθηκε με τις επαναστάσεις του 1848 και τους επακόλουθους πολέμους μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Ο Όττο φον Μπίσμαρκ επανίδρυσε το Κονσέρτο της Ευρώπης μετά την ενοποίηση της Γερμανίας και της Ιταλίας. Το Κονσέρτο κατέρρευσε οριστικά με τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

² φράση «status quo» σημαίνει «η κατάσταση στην οποία» και με αυτόν τον τρόπο χρησιμοποιείται και σήμερα. Με άλλα λόγια, δηλώνει την κατάσταση που επικρατεί.

Κείμενο Γ

Επιπλέον και εδίσταζον (τα ευρωπαϊκά αγήματα) να συμμετάσχουν εις επιχειρήσεις, αι οποίαι τελικώς θα κατέληγον εις σφαγήν των Κρητών. Ο τότε υπουργός των εξωτερικών της Αγγλίας Lansdowne, ομιλών προς τον εν Λονδίνω Γάλλον πρέσβυν Paul Cambon δια τας απόψεις του Ρώσου συναδέλφου του, κόμητος Lamsdorff, παρετήρει ότι ηγνώνει ούτος τας απαιτήσεις μιας κοινοβουλευτικής κυβερνήσεως και προσέθετεν ότι τοιαύτη κυβέρνησις συμμετέχουσα εις μίαν σφαγήν των Κρητών «θα ανετρέπετο εντός 24 ωρών».

Σπ. Μαρκεζίνη, *Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος*, εκδ. Πάπυρος, Αθήνα 1966, τόμος Γ', σελ. 48.

ΘΕΜΑ Δ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα Α, Β και Γ που σας δίνονται:

Α) Να αναφερθείτε στο προσφυγικό ρεύμα από τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία προς τις Β. Σποράδες, κατά τα δύο πρώτα έτη της ελληνικής επανάστασης.

Μονάδες 5

Β) Να επισημάνετε και να αιτιολογήσετε τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν με τον ερχομό των Θεσσαλομακεδόνων στις Βόρειες Σποράδες, σε ντόπιους και πρόσφυγες.

Μονάδες 20

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ένοπλοι πρόσφυγες από τον Όλυμπο στη Σκιάθο

Στις 20 [Σεπτεμβρίου 1823] στη Σκιάθο. Οι κάτοικοι παραπονέθηκαν για τις καταπίεσεις από τα στρατεύματα που είχαν καταφύγει στο νησί ύστερα από την καταστολή του ξεσηκωμού στον Όλυμπο και τη Θεσσαλία. Έγινε σύσκεψη των καπεταναίων στην καγκελαρία. Ήταν γύρω στους 2.000 και ύστερα από τη διαπεραιώσή τους στη Σκιάθο έγιναν η μάστιγα του νησιού. Ληλατούσαν τα μαγαζιά, λήστευαν τους κατοίκους, άρπαζαν τη σοδειά. Οι Σκιαθίτες κατέφυγαν σ' ένα μικρό φρούριο, στην κορυφή του λόφου εγκαταλείποντας τα σπίτια τους στο έλεος των στρατιωτών. Εγκαταστάθηκαν και εκείνοι σαν νοικοκυραίοι και δεν ήθελαν να φύγουν από το νησί για να πάρουν μέρος στον Αγώνα. Αρχηγοί τους ήταν οι Καρατάσσοι, Βίνος, Λιακόπουλος, Βελέντζας, Βασδέκης και Γούλας. Ανάμεσα στους καπεταναίους και ο Περραιβός, υπουργός Πολέμου, που ήρθε στη Σκιάθο με πολεμοφόδια από το Μωριά. Οι καπεταναίοι δέχτηκαν να μπαρκάρουν τα στρατεύματα αν φυσικά θελήσουν. Αλλά τα πληρώματα των караβιών αρνήθηκαν με επιμονή να τους παραλάβουν.

Από το Ημερολόγιο του George Jarvis, Αμερικανού εθελοντή στον Αγώνα, στο «*Πώς είδαν οι ξένοι την Ελλάδα του '21*» του Κυριάκου Σιμόπουλου, τόμ. 2, σσ. 184-185.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Αναταραχή στις Βόρειες Σποράδες από τους άτακτους οπλοφόρους

Πραγματικά οι Βόρειες Σποράδες υπέφεραν από τους άτακτους οπλοφόρους, που ύστερα από την αποτυχία του ξεσηκωμού στον Όλυμπο και στο Πήλιο κατέφυγαν στα αντικρινά νησιά, Σκιάθο, Σκόπελο, Σκύρο. Βέβαια οι νησιώτες είχαν ανάγκη από ένοπλη προστασία για ν' αντιμετωπίσουν ενδεχόμενη επιδρομή του τουρκικού στόλου και απόβαση στρατευμάτων. Αλλά μερικοί οπλαρχηγοί έγιναν δυνάστες του πληθυσμού. Όλες αυτές οι αγριότητες ήταν αποτέλεσμα της προσφυγιάς. Ένας ενστικτώδης αγώνας για επιβίωση.

Κυριάκος Σιμόπουλος, ό.π., τόμ. 2, σ. 185, σημ. 95.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Οι άμαχοι πρόσφυγες στις Βόρειες Σποράδες

Ο μέγας συνωστισμός των Θεσσαλομακεδόνων, η κακή τροφή αυτών, η οποία συνίστατο εις άρτον παρασκευαζόμενον από «λιοκούκκουτσο»³, και η εν γένει υπό αθλίους όρους διαβίωσις των ηρείλουν την εμφάνισιν επιδημικών νόσων. Πιεζόμενοι δε υπό της ανάγκης επώλουν πολυτιμώτατα πράγματα εις ευτελεστάτην⁴ τιμήν και απηλπισμένοι εκ της παρούσης δυστυχίας των έκαμνον συνεχώς αγρυπνίας⁵ και λιτανείας πανημερίους.

Απ. Βακαλόπουλος, *Πρόσφυγες και προσφυγικόν ζήτημα κατά την Επανάστασιν του 1821*, Θεσσαλονίκη, 1939, σ. 25.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΘΕΜΑΤΩΝ: ΜΠΟΥΓΙΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις το όνομα σας.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμο σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας δοθούν. **Τυχόν σημειώσεις πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιο σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.**
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

³ Λιοκούκκουτσο: Κουκούτσι ελιάς

⁴ Ευτελής: αυτός που έχει μικρή χρηματική αξία, φτηνός

⁵ Αγρυπνία: θρησκευτική τελετή που γίνεται τις νυχτερινές ώρες

